

Munkaerőpiaci folyamatok, 2019. I. félév

- Az elsődleges munkaerőpiacon nőtt, a közfoglalkoztatásban csökkent, összességében emelkedett a foglalkoztatottak létszáma
- Dél-Dunántúlon javult a legnagyobb mértékben a foglalkoztatási ráta
- Uniós átlag feletti a hazai foglalkoztatottság
- Nőtt az alkalmazásban állók száma
- Magas, de mérséklődik a pótlólagos munkaerő-kereslet
- Csökken az álláskeresővel töltött idő
- Észak-Alföldön a legmagasabb a munkanélküliségi ráta
- A munkavállalási korú inaktívak közel kétharmada nő
- Tovább csökkent a potenciális munkaerő-tartalék
- 10,6%-kal növekedett a bruttó átlagkereset
- A bruttó átlagkereset mögött jelentős különbségek vannak
- 6,9%-kal emelkedett a reálkereset
- Az egyéb munkajövedelem aránya csökkent

Az elsődleges munkaerőpiacon nőtt, a közfoglalkoztatásban csökkent, összességében emelkedett a foglalkoztatottak létszáma

A munkaerő-felmérés adatai szerint a 15–74 éves népességen belül a foglalkoztatottak száma 2019 II. negyedévében – az előző negyedévi 4 millió 497 ezerről – **4 millió 511 ezerre emelkedett**. Az év első félévében így átlagosan 4 millió 504 ezren minősültek foglalkoztatottnak, 49 ezer fővel, 1,1%-kal többen, mint az előző év azonos időszakában.

A létszámbővülés az előző évek azonos időszakára jellemzőnél kisebb mértékű volt, de továbbra is a közfoglalkoztatottak létszámának csökkenése mellett következett be. A hazai elsődleges munkaerőpiacon 86 ezerrel dolgoztak többen, mint a tavalyi év azonos időszakában. A közfoglalkoztatottak száma csökkent, ugyanakkor 11 ezer fővel¹ többen adtak meg munkahelyükként külföldi telephelyet.

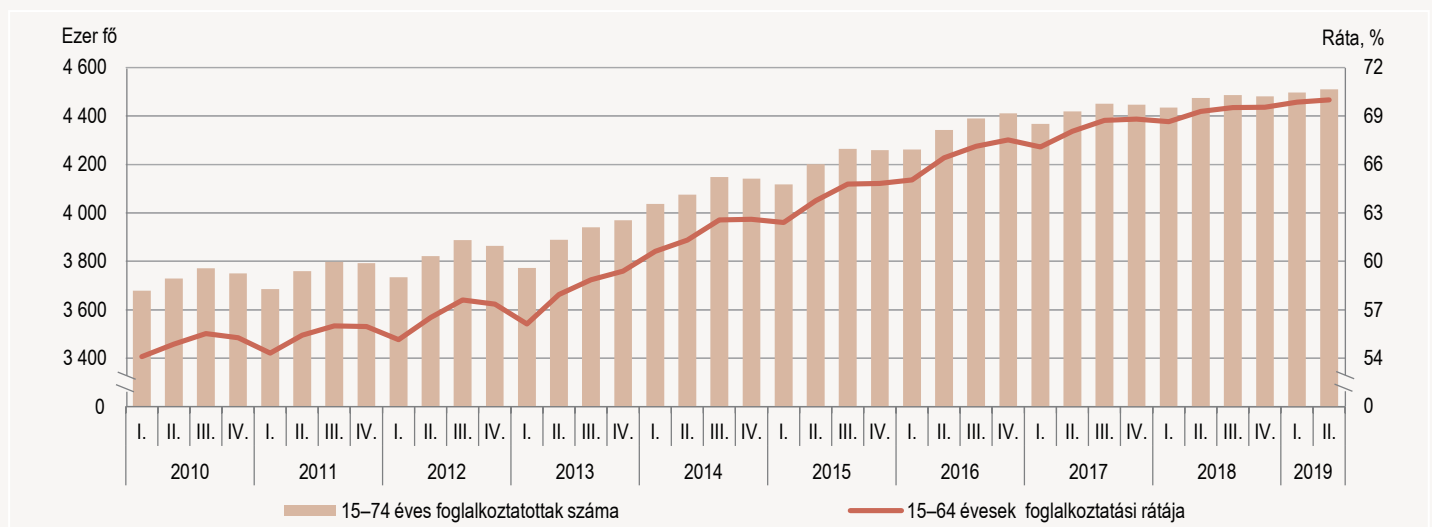
2019 I. félévében a 15–64 éves népesség **foglalkoztatási rátája 69,9%** volt, 1,0 százalékponttal magasabb az egy évvel korábinál. A növekedés forrását az emelkedő nyugdíjkorhatár miatt munkaerőpiacon maradó többletkorosztály, illetve az egyre szűkülő potenciális munkaerő-tartalék jelentette. A javulás részben demográfiai folyamatokkal is magyarázható, 0,5 százalékpontnyi változás a ráta nevezőjét jelentő 15–64 éves népesség létszámának csökkenéséből következett.

A férfiak foglalkoztatási rátája a nőkre jellemzőnél nagyobb mértékben emelkedett, ezért a két nem foglalkoztatásában egyébként is meglévő jelentős különbség – amely főként a nők gyermekgondozási, illetve egyéb családi kötelezettségei miatt áll fenn – tovább nőtt. Annak hátterében, hogy a férfiak foglalkoztatása dinamikusabban változott, elsősorban az áll, hogy a nők nagy arányban élnek a 40 év munkaviszony után igénybe vehető nyugdíjkedvezményrel, és hagynak fel jövedelemszerző tevékenységükkel.

A 20–64 éves korcsoport esetében – amely az Európa 2020 stratégiában meghatározott foglalkoztatási célok alakulásának megfigyelési köre – a foglalkoztatási ráta 1,0 százalékponttal, 75,1%-ra nőtt. Összességében elértük az Európai Unió által 2020-ra kitűzött 75,0%-os célértéket, nemeként azonban jelentős az eltérés. A korcsoportra vonatkozó foglalkoztatási ráta 2019 I. félévében a nőknél 67,4%, a férfiaknál 83,0% volt.

1. ábra

A 15–74 éves foglalkoztatottak létszámának és a 15–64 évesek foglalkoztatási rátájának alakulása

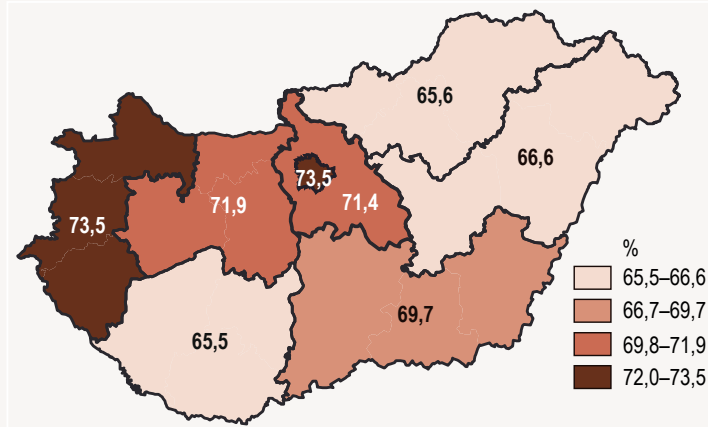

¹ A munkaerő-felmérésben azok a külföldön dolgozó személyek szerepelnek, akik vagy napi rendszerességgel ingáznak külföldre, vagy huzamosabb ideig külföldön dolgoznak, azonban időnként hazájárnak, és jövedelmükkel az adatot szolgáltató háztartás megélhetéséhez hozzájárulnak.

Dél-Dunántúlon javult a legnagyobb mértékben a foglalkoztatási ráta

2. ábra

A 15–64 évesek foglalkoztatási rátája régiók szerint, 2019. I. félév

A foglalkoztatás szintje a 15–64 évesek körében az előző év azonos időszakához képest a legtöbb régióban alig változott. Nyugat-Dunántúlt és Budapestet jellemezte a legkedvezőbb foglalkoztatási helyzet, mindkét régióban 73,5%-os foglalkoztatási rátával. Jóllehet a mutató értéke Dél-Dunántúlon növekedett a legjelentősebben, 2,0 százalékponttal, 65,5%-ra, a régió a foglalkoztatottság tekintetében továbbra is a legkedvezőtlenebb helyzetben lévőnek minősült. A területi különbségek némileg enyhültek, a legkedvezőbb és legkedvezőtlenebb helyzetű régiók rátái közötti különbség azonban továbbra is jelentős, 8,0 százalékpontos. Még markánsabb az eltérés, ha a megyék helyzetét vizsgáljuk. A foglalkoztatási ráta Vas megyében volt a legmagasabb (74,0%) és Somogy megyében a legalacsonyabb (62,3%).

1. tábla

A 15–74 éves foglalkoztatottak létszámának alakulása

(ezer fő)

Megnevezés	Foglalkoztatottak száma			Foglalkoztatottak számának változása	
	2010.	2018.	2019.	2019–2010.	2019–2018.
	I. félév				
Összesen	3 703,8	4 454,9	4 504,0	800,2	49,1
Férfi	1 970,5	2 435,1	2 472,4	502,0	37,3
Nő	1 733,3	2 019,8	2 031,5	298,2	11,7
Budapest	714,7	833,3	841,3	126,6	8,0
Pest	476,6	593,6	608,2	131,7	14,7
Közép-Dunántúl	420,9	497,6	505,7	84,8	8,1
Nyugat-Dunántúl	398,6	485,6	485,8	87,2	0,2
Dél-Dunántúl	335,3	368,6	376,0	40,7	7,4
Észak-Magyarország	391,5	482,3	480,1	88,6	–2,2
Észak-Alföld	492,3	637,8	643,7	151,3	5,9
Dél-Alföld	473,8	556,1	563,1	89,3	7,0
Alkalmazott	3 243,3	3 990,9	4 026,6	783,3	35,7
Társas vállalkozás, szövetkezet tagja	142,7	150,4	159,8	17,1	9,4
Vállalkozó, önálló	305,3	302,4	309,2	4,0	6,8
Segítő családtag	12,5	11,1	8,3	–4,2	–2,8
Belföldi telephelyen dolgozik	3 655,3	4 353,1	4 390,9	735,6	37,9
ebből: közfoglalkoztatottnak tekinti magát	66,6	162,8	114,9	48,2	–47,9
Külföldi telephelyen dolgozik	48,5	101,8	113,0	64,6	11,2

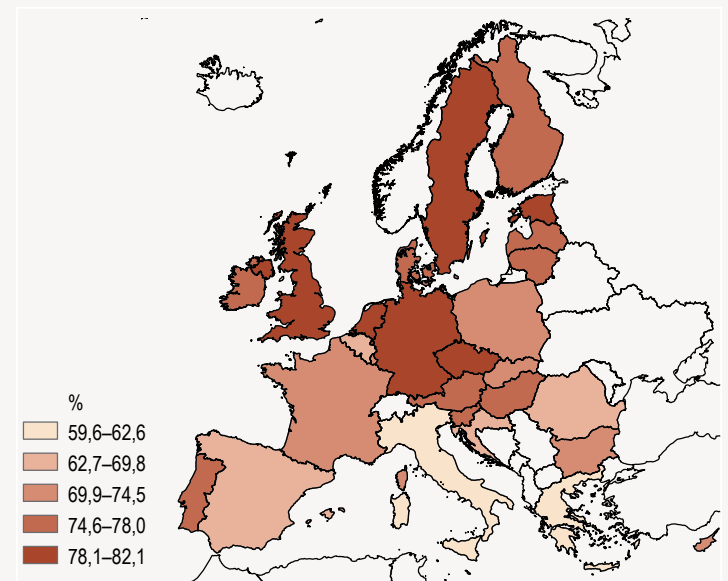
Uniós átlag feletti a hazai foglalkoztatottság

Az elmúlt évek kedvező munkaerőpiaci folyamatainak eredményeként a hazai foglalkoztatási ráta egyre növekvő mértékben haladja meg az uniós átlagot. A rendelkezésre álló adatok alapján 2019 I. negyedévében a 15–64 évesekre számított 69,9%-os magyar foglalkoztatási ráta 1,3 százalékponttal magasabb volt, mint az EU-28-ra számított. Ezen belül a férfiak előnye 3,5 százalékponttal nőtt, a nők hátránya pedig 0,9 százalékponttal mérséklődött. A fiatalok, illetve az idősödő népesség foglalkoztatottsága tekintetében továbbra is jelentős (6,8, illetve 2,9 százalékpont) az elmaradásunk. Ezzel szemben a 25–54 évesek – az ún. legjobb munkavállalási korúak – 84,4%-a minősült foglalkoztatottnak az I. negyedévben Magyarországon, amivel a tagországok legmagasabb foglalkoztatási rátájú harmadába tartozunk. Ezen belül a férfiak 90,9%-os foglalkoztatási rátájukkal – Csehország és Málta után – a harmadik helyet foglalták el, miközben a nők (77,9%-os foglalkoztatási ráta) a középmezőnyhöz tartoztak.

A relatíve magas és **javuló foglalkoztatás az unió egyik legalacsonyabb munkanélküliségével párosult**: 2019. I. negyedévben csak Csehországban, Németországban és Máltán volt alacsonyabb a munkanélküliségi ráta a magyarországinál (3,6%). A fiatalok munkanélküliség azonban Magyarországon is problémát jelent: a 15–24 évesek munkanélküliségi rátája 11,2%-os, ez 3,5 százalékponttal alacsonyabb az uniós átlagnál, de a tagországok rangsorában a középmezőnyhöz tartozunk.

3. ábra

A 20–64 évesek foglalkoztatási rátája az EU tagországaiban, 2019. I. negyedév

Forrás: Eurostat.

Nőtt az alkalmazásban állók száma

A legalább 5 főt foglalkoztató vállalkozásoknál, a költségvetési intézményeknél, valamint a foglalkoztatás szempontjából jelentős nonprofit szervezeteknél **2019 I. félévében átlagosan 3 millió 184 ezren álltak alkalmazásban**, 0,8%-kal többen, mint az előző év azonos időszakában. A létszámnövekedés közfoglalkoztatottak nélkül számolva 2,1%-os volt, miközben az alkalmazásban álló közfoglalkoztatottak száma egy év alatt jelentősen – 138 ezer főről 104 ezerre – csökkent.

- A legalább 5 főt foglalkoztató vállalkozásoknál a 4 ezer közfoglalkoztatottal együtt 2 millió 232 ezren dolgoztak, 2,8%-kal (mintegy 61 ezer fővel) többen, mint egy évvel korábban.
- A költségvetési szektor – 90 ezer közfoglalkoztatottal együtt számolt – közel 788 ezres létszáma 4,4%-kal volt kisebb, mint a 2018. I. félévi. Itt a többi szférával ellentétben a közfoglalkoztatottak nélkül számolt létszám is mérséklődött.
- A foglalkoztatás szempontjából jelentős nonprofit szervezetek a 10 ezer közfoglalkoztatottal együtt 164 ezer főt alkalmaztak.

A teljes és a nem teljes munkaidőben alkalmazásban állók létszáma egyaránt 0,8%-kal emelkedett. Az előbbieké 2 millió 854 ezerre, az utóbbiaké közel 330 ezerre nőtt (közfoglalkoztatottakkal együtt számolva).

Az elmúlt időszakban egyre többen léptek ki a közfoglalkoztatásból. 2019 I. félévében 26%-kal kevesebben dolgoztak így, mint egy évvel korábban. A közfoglalkoztatottként alkalmazásban állók elsődleges munkaerőpiacra történő felgyorsult átlépésének háttérében több tényező együttes hatása állhatott. Ezt a folyamatot erősítette többek között az, hogy

- a változatlan összegű közfoglalkoztatási bér és a minimálbér közötti bérkülönbség nőtt,
- egyes ágazatokban a képzetlen munkaerő iránti kereslet (is) magas mértékű,
- a versenyszférába történő elhelyezkedést különböző célzott intézkedésekkel ösztönözik, például 2018 végén megemelték az elhelyezkedési juttatás összegét.

Nemcsak a közfoglalkoztatottak száma, hanem az alkalmazásban állókhoz viszonyított aránya is mérséklődött egy év alatt. 2019 I. félévében az összes alkalmazásban álló 3,3%-a dolgozott közfoglalkoztatottként, az előző év azonos időszakában ez az arányszám 1,2 százalékponttal magasabb volt. A közfoglalkoztatottak zöme (87%-a) költségvetési intézményeknél, 9%-uk a foglalkoztatás szempontjából jelentősebb nonprofit szervezeteknél dolgozott, fennmaradó részüket a legalább 5 főt foglalkoztató vállalkozások alkalmazták.

Magas, de mérséklődik a pótlólagos munkaerő-kereslet

Változatlanul magas munkaerő-kereslet jellemzi a magyar munkaerőpiacot. 2019 I. félévében a munkáltatók² jelzése szerint az üres vagy a közeljövőben megüresedő álláshelyek száma megközelítette a 80 ezret. 2018 első félévében a gazdaságnak ennél némileg több, 81,5 ezer munkavállalóra lett volna pótlólagosan szüksége. Az üres álláshelyek aránya egy év alatt 0,1 százalékponttal, 2,5%-ra mérséklődött 2019. II. negyedévére.

Magas arányú humán erőforráshiány jellemezte:

- az adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység nemzetgazdasági ágát (4,5%)³,

- a humán egészségügyi, szociális ellátást (4,1%),
- az információ, kommunikációt (3,3%),
- és az építőipart (2,8%).

Az összes álláshely számához viszonyítva a legkisebb arányú kielégítetlen létszámigény két nemzetgazdasági ágban jelentkezett

- a mezőgazdaság (1,1%)
- és az ingatlanügyletek (1,2%) területén.

A költségvetési szférában 2019 II. negyedévében 21 ezer betöltetlen álláshely volt, 16,7%-kal több, mint egy évvel korábban. Arányában az országos átlagot meghaladó (3,0%-os) hiány jellemezte a szférát.

2019 I. félévében a versenyszféra megfigyelési körében átlagosan 56,2 ezer üres álláshelyet jelentettek. Ez 6,9%-kal elmaradt az egy évvel korábbtól. Ezen belül 2019 II. negyedévében 55,1 ezer állás betöltése érdekében tettek konkrét lépéseket⁴ a legalább 5 fős vállalkozások. Az üres álláshelyek aránya 2,4%-ot tett ki.

A vállalkozások által meghirdetett állások kétharmadában fizikai állománycsoportba tartozó munkavállalókat kerestek.

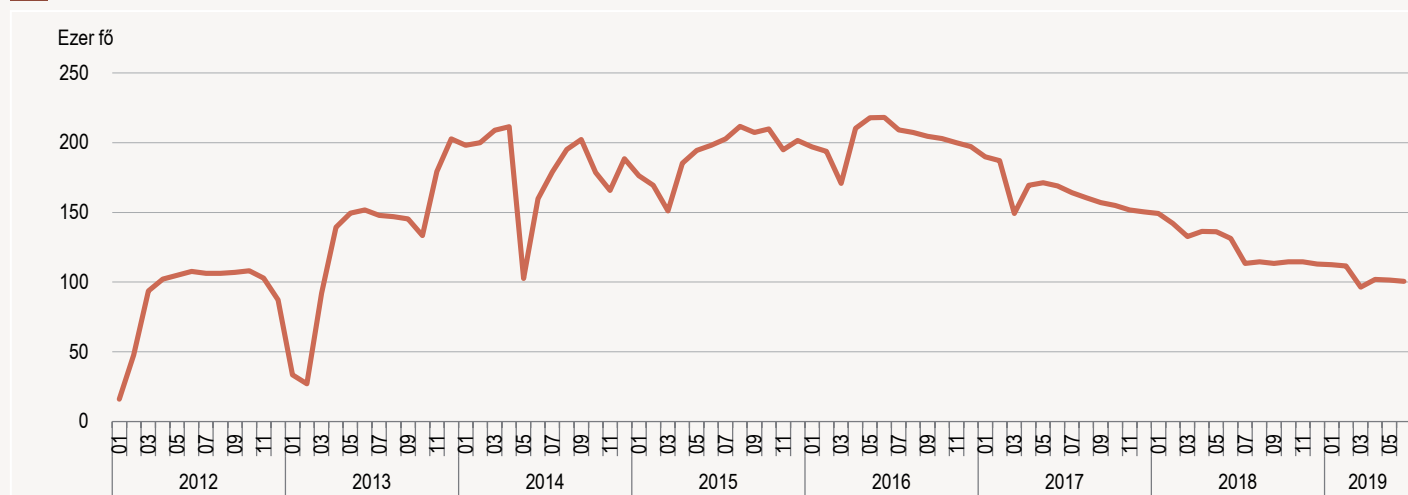
- A legtöbb esetben nem volt képzettségi követelmény (13 ezer szakképzettséget nem igénylő egyszerű foglalkozású embert szerettek volna alkalmazni).
- A gépkezelők, összeszerelők, járművezetők üres álláshelyeinek száma 11 ezer főt tett ki.
- Az ipari és építőipari foglalkozások esetén az adatszolgáltatásra kötelezett cégek 7 és fél ezer fős munkaerőhiányt jelentettek.

A szellemi foglalkozásúaknak meghirdetett állások közül a vállalkozások leginkább a felsőfokú képzettség önálló alkalmazását igénylő álláshelyek betöltését várták volna: 7 ezer ilyen típusú munkahelyről hiányoztak az alkalmazásban állók.

A legfrissebb nemzetközi adatok szerint az Európai Unióban 2019 I. negyedévében száz álláshelyre 2,3 betöltésre váró jutott, ami az előző év azonos időszakánál egytizeddel magasabb érték. Az üres álláshelyek aránya továbbra is Csehországban volt a legmagasabb, ahol 100-ból 6,4 betöltetlen, míg a másik póluson Görögország található, 0,6 üres álláshellyel. Hazánk 2,5%-os üresálláshely-aránya némileg magasabb volt, mint az uniós átlag.

4. ábra

A közfoglalkoztatottak létszámának alakulása*

* A legalább 5 főt foglalkoztató vállalkozásoknál, a költségvetési intézményeknél és a megfigyelt nonprofit szervezeteknél közfoglalkoztatottként alkalmazásban állók.

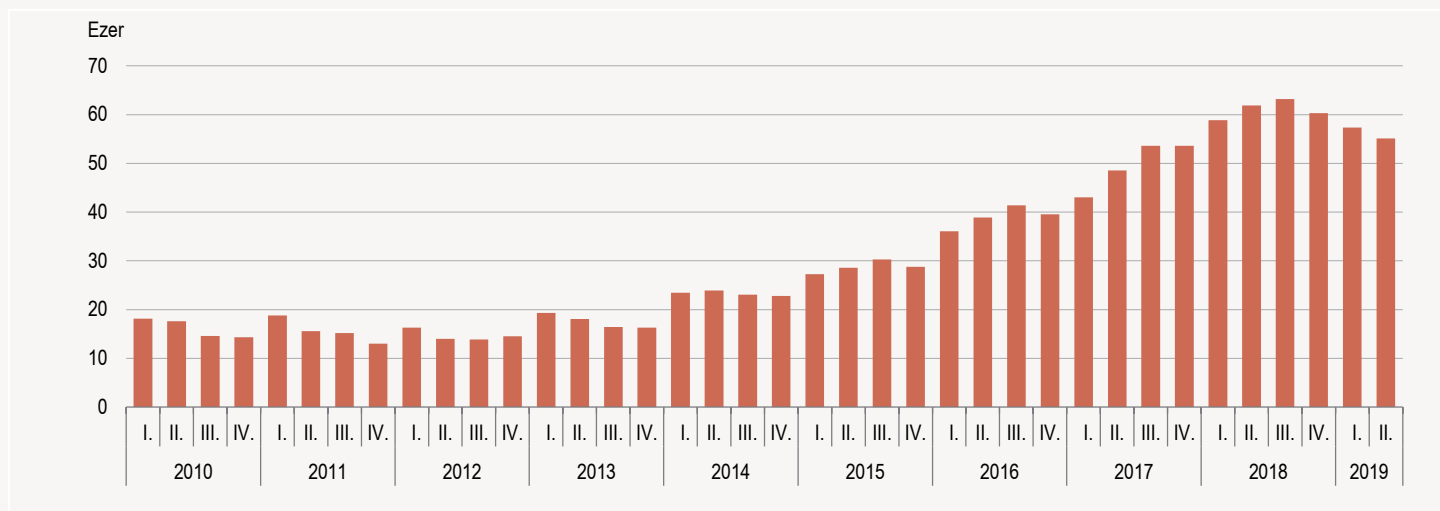
² A legalább 5 főt foglalkoztató vállalkozások, a költségvetési intézmények és a foglalkoztatás szempontjából jelentősebb nonprofit szervezetek.

³ A magas arányszámnak részben módszertani oka van. Ebbe a nemzetgazdasági ágba vannak besorolva a munkaerő-kihasználó cégek is, amelyek a beérkezett, de még nem teljesített igényt üres álláshelyként tartják nyilván.

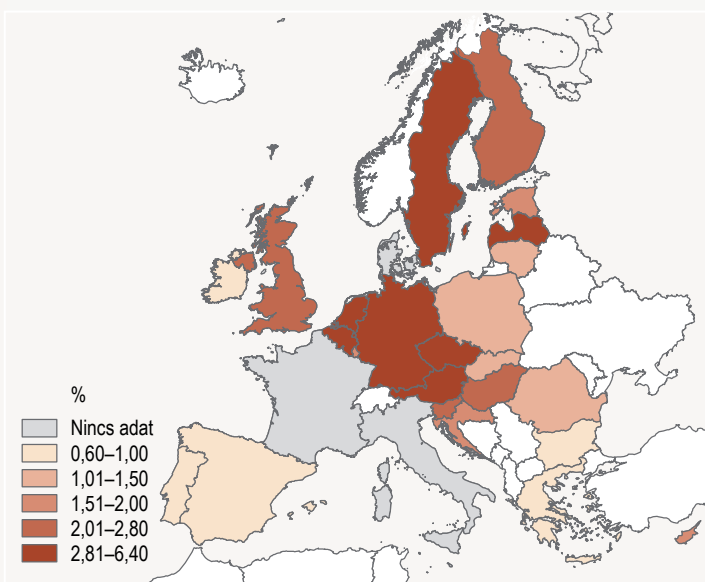
⁴ Például meghirdették azokat, vagy a betöltés érdekében közvetítő céghez fordultak.

5. ábra

Az üres álláshelyek száma a legalább 5 főt foglalkoztató vállalkozásoknál

Az üres álláshelyek aránya az EU tagországokban, 2019. I. negyedév

Forrás: Eurostat. Letöltés dátuma, 2019. 09. 01.

Az uniós előírás alapján alapuló statisztika mellett, de attól eltérő módszertan szerint méri a munkaerő-kereslet alakulását a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat (NFSZ), amelynek adatai a munkáltatóktól folyamatosan beérkező munkaerőigény-bejelentéseken alapul. A munkáltatók alapvetően a támogatott formában betölteni kívánt állások bejelentésében érdekeltek, illetve olyan alacsony kvalifikációs igényű munkakörökbe keresnek munkavállalókat, amelyeknél látnak esélyt regisztrált álláskereső kiközvetítésére.⁵ A vizsgált időszak utolsó hónapjában, 2019 júniusában az NFSZ-hez összesen 30 ezer üres álláshelyet jelentettek be. Ezek 51%-ához igényelték támogatást. Az új munkaerőigény 31%-a Budapestre, Borsod-Abaúj-Zemplén és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyére koncentrált. 2019 júni-

6. ábra

usában a regisztrált üres állások száma 103,4 ezer volt, amelyből 27,7 ezret még a hónap folyamán sikerült betölteni, így a zárónapon 75,7 ezer maradt betöltetlen. Mindhárom érték elmaradt az egy évvel korábbtól.

Csökkent az álláskeresővel töltött idő

2019 I. félévében az ENSZ szakosodott munkaügyi szervezete, az ILO⁶ által kialakított definíciónak megfelelő munkanélküliek⁷ átlagos száma 161 ezerre, a munkanélküiségi ráta pedig **3,4%-ra mérséklődött**. A létszám 11 ezerrel alacsonyabb volt, mint az egy évvel korábbi, miközben a ráta 0,3 százalékponttal mérséklődött. A nők munkanélküisége érdemben csökkent, munkanélküiségi rátájuk 0,5 százalékponttal 3,4%-ra változott, a férfiak munkanélküisége lényegében stagnált. Az ifjúsági munkanélküiségi ráta 1,1 százalékponttal, 11,0%-ra nőtt 2018 első félévéhez képest, és a munkanélküliek több mint egyötöde továbbra is ebből a korcsoportból került ki.

A munkanélküiség átlagos időtartama az előző év azonos időszakához képest kb. két és fél hónappal csökkent, az év első félévében Magyarországon átlagosan 14,2 hónapot kellett álláskeresővel töltenie annak, aki dolgozni akart.

Mivel a hazai munkaerőpiac a teljes foglalkoztatottsághoz közeli állapotban van, a munkájukat elvesztők nagy része viszonylag könnyen el tud helyezkedni. A tartósan, azaz legalább egy éve állást keresők aránya 36,6%-ra csökkent, de még mindig magas (20%) azoknak az aránya, akik legalább két éve keresnek munkát.

Észak-Alföldön a legmagasabb a munkanélküiségi ráta

2019 I. félévében a munkanélküiségi ráta a 15–74 évesek körében Nyugat- és Közép-Dunántúlon volt a legalacsonyabb, 1,9, illetve 2,0%. A legmagasabb, 6,4%-os munkanélküiség Észak-Alföldet jellemezte. A régiók többségében a munkanélküiségi ráta stagnált, vagy kissé csökkent, a legnagyobb változást Dél-Dunántúlon tapasztaltuk, ahol a ráta értéke 1,7 százalékponttal, 4,6%-ra csökkent.

A területi különbségek a munkaerőpiaci helyzet általános javulásával párhuzamosan **változatlanul jelentősek** maradtak. Miközben a munkanélküiségi ráta 2019 I. félévében két megyében 1% körüli volt (Győr-Moson-Sopron 0,9%, Veszprém megye 1,1%), addig Szabolcs-Szatmár-Bereg megyét 8,6%-os munkanélküiségi ráta jellemezte.

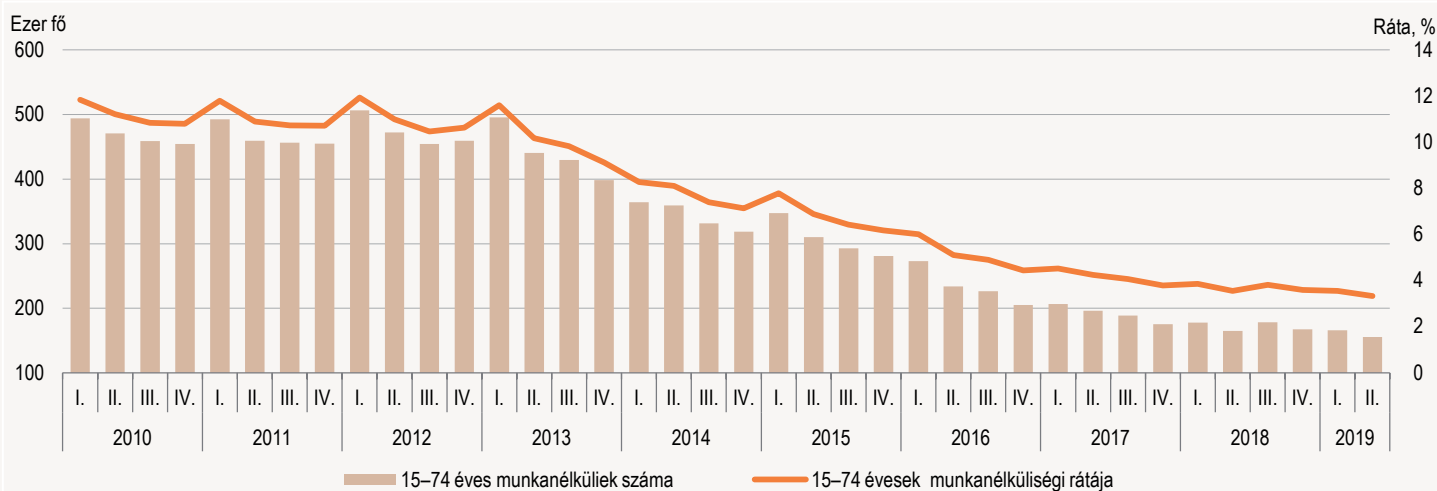
⁵ Az NFSZ-adatok tartalmazzák a közfoglalkoztatással kapcsolatos munkaerőigényeket is.

⁶ ILO (International Labour Organization) Nemzetközi Munkaügyi Szervezet.

⁷ Nincs munkája, aktívan keres munkát és rendelkezésre áll.

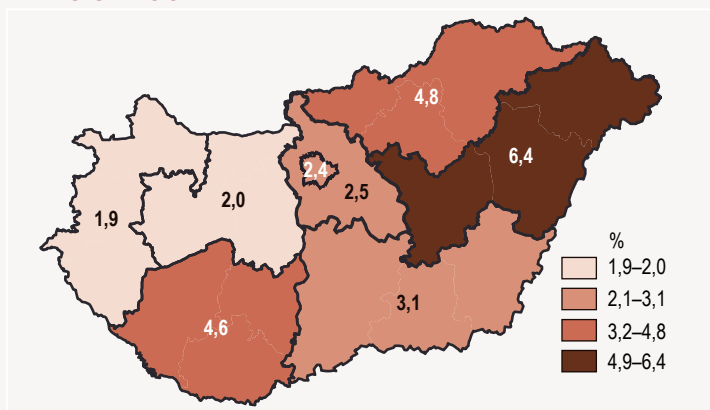
A 15–74 éves munkanélküliek létszámának és a munkanélküliségi rátájának negyedévenkénti alakulása

7. ábra

A 15–74 évesek munkanélküliségi rátája régióinként, 2019. I. félév

8. ábra

Az NFSZ-nél 2019 I. félévében átlagosan 260 ezer álláskeresőt tartottak nyilván, 0,8%-kal kevesebbet az egy évvel korábinál. A közfoglalkoztatás ciklikusságának mérséklődésével a márciusi csúcs az előző évekre jellemzőnél jóval kisebb volt, és április óta a nyilvántartott álláskeresők száma folyamatosan csökken. Az első félévben a regisztrált álláskeresők 54,8%-a részesült valamilyen pénzbeli ellátásban, többségük az évek óta változatlan összegű (havi 22 800 forint) szociális ellátást kapta.

Nyilvántartott álláskereső

2. tábla

Időszak	Nyilvántartott álláskereső	Ebből:			
		pályakezdő	álláskeresősi járadékra, segélyre jogosult	szociális ellátásban részesülő	ellátásban nem részesülő
2018. I. félév, ezer fő	262,3	25,2	62,4	79,6	120,3
2019. I. félév, ezer fő	260,3	23,1	69,8	72,8	117,7
Változás 2018. I. félévhez képest, %	-0,8	-8,2	11,8	-8,5	-2,2

Forrás: Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat regisztere (<http://nfsz.munka.hu>).

A korábbi évekhez képest jelentősen csökkent azok száma is, akik a KSH munkaerő-felmérésében munkaerőpiaci státusként „munkanélküli”-t jelölték meg. 2019 I. félévében átlagosan 283,3 ezren sorolták be magukat ebbe a kategóriába.

A munkavállalási korú inaktívok közel kétharmada nő

2019 első felében tovább csökkent a munkavállalási korúnak tekintett (15–64 éves) inaktívok száma. A legnépesebb csoport, a tanulók létszámában bekövetkezett változások főként demográfiai okokra vezethetők vissza, de a kedvező reálfolyamatok is hatással voltak rá. A helyenként jelentős humán erőforráshiánnyal küzdő gazdaság ugyanis már a drágább munkaerő alkalmazását is igényli, ami az – elsősorban a felsőfokú oktatásban résztvevő – diákok számára is vonzóvá teszi a tanulmányok melletti munkavégzést.

A nyugdíjasok, járadékosok létszámának jelentős csökkenése elsősorban a nyugdíjkorhatár 2021-ig tartó folyamatos emelésének a következménye, de szerepet játszik benne a nyugdíjasok foglalkoztatása esetén a 2019 elejétől igénybe vehető kedvezmény is.

3. tábla

A 15–64 éves inaktívok létszáma munkaerőpiaci távollétük oka szerint

Megnevezés	2019. I. félév			Változás 2018. I. félévhez képest, %		
	férfi	nő	együtt	férfi	nő	együtt
	ezer fő					
Nyugdíjas, járadékos	200,8	370,7	571,5	-15,7	-3,8	-8,3
Gyermekgondozási ellátásban részesülő	1,5	223,3	224,8	27,0	-4,1	-3,9
Álláskeresői ellátásban részesülő	19,7	26,0	45,8	27,6	12,5	18,6
Tanuló	313,6	317,0	630,6	-3,7	-0,5	-2,1
Ápolási díjban, árva-ellátásban részesülő	10,2	31,8	42,0	-4,0	12,5	8,0
Egyéb inaktív	86,2	144,6	230,8	6,1	-2,8	0,3
15–64 éves inaktívok összesen	631,9	1 113,5	1 745,4	-6,0	-2,0	-3,5

Tovább csökkent a potenciális munkaerő-tartalék

A munkanélküliek, az alulfoglalkoztatottak, a dolgozni szándékozó, de munkát aktívan nem kereső, vagy a rendelkezésre állás kritériumát nem teljesítő inaktívok együtt jelentik az ún. potenciális munkaerő-tartalékot. Ebbe a kategóriába 2019 I. félévében már csak 301 ezren tartoztak, ami egyéves időtávban további 20 ezer fős csökkenést jelentett, és jelentősen elmaradt a korábbi években mértéktől. Az egyre zsugorodó munkaerő-tartaléknak a területi eloszlása továbbra is igen egyenetlen, minden 100 nem dolgozóból:

- Nyugat-Dunántúlon 6 fő,
- a központi régiókban, Közép- Dunántúlon, illetve Dél-Alföldön 7–8 fő,

- míg Észak-Alföldön, Észak-Magyarországon, illetve Dél-Dunántúlon 14–16 fő tartozott az említett kategóriába.

10,6%-kal növekedett a bruttó átlagkereset

2019. I. félévében 359 500 forint volt a teljes munkaidőben alkalmazásban állók bruttó átlagkeresete a legalább 5 főt foglalkoztató vállalkozások, költségvetési intézmények és a foglalkoztatás szempontjából jelentős nonprofit szervezetek körében. Ez az érték 10,6%-kal haladta meg az előző év azonos időszakit. Az első negyedévi, 11,0%-os emelkedést követően, a második negyedévben némileg lassult a bértárlás (10,3%-os volt az átlagos növekedés). A dinamikus emelkedéshez többek között hozzájárult a minimálbér és a garantált bérminimum 8,0%-os megemelése, a kormánytisztviselők bérréformja, valamint a közfoglalkoztatottak létszámának jelentős csökkenése.⁸ A központi intézkedések mellett ebbe az irányba hatott a munkaerőhiány bérfelhajtó ereje, illetve a prémium- és jutalomfizetések hatása is.

Ugyanebben az időszakban a közfoglalkoztatottak nélkül számított bruttó átlagkereset 369 900 forintot tett ki, ami 9,5%-kal emelkedett egy év alatt.

A bruttó átlagkereset mögött jelentős különbségek vannak

2019. I. félévben a versenyszféra legalább 5 fős vállalkozásainál teljes munkaidőben alkalmazásban állók bruttó átlagkeresete (az itt alkalmazott néhány ezer közfoglalkoztatottal együtt számolva) **374 600 forint** volt, ami egy év alatt 11,3%-os növekedést jelentett.

A **költségvetési szektorban** a bruttó átlagkereset a versenyszférára jellemzőtől elmaradva 7,6%-kal, **326 900 forintra emelkedett.**

A **közfoglalkoztatottak bruttó kereseti átlaga** az évközi munkaügyi statisztika által megfigyelt körben **82 ezer forintnak** felelt meg, ami az összetétel-változás hatásának köszönhetően az egy évvel korábbinál 0,6%-kal volt alacsonyabb.

A bruttó átlagkereset négy **nemzetgazdasági ágban** haladta meg a félmillió forintot:

- a pénzügyi, biztosítási tevékenység gazdasági ágban volt a legmagasabb, itt egy év alatt 7,2%-kal, 672 300 forintra nőtt a bruttó átlagkereset,
- az információ és kommunikáció területén átlagosan 624 700 forintot kerestek, 11,0%-kal többet, mint egy évvel korábban,

- a villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás területén 593 600 forint volt az átlag, ami nominálisan 8,0%-kal nőtt az előző év azonos időszakához képest,
- a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység területén pedig 500 500 forintot tett ki az átlag, ami 12,4%-kal nőtt az egy évvel korábbihoz viszonyítva.

Hivatalosan a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás nemzetgazdasági ágban dolgozóknak volt a legalacsonyabb a bruttó átlagkeresete (236 300 forint). Az itt dolgozók nominálisan 11,4%-kal kerestek többet, mint egy évvel korábban. A közfoglalkoztatottak jelentős részét magában foglaló humán egészségügyi, szociális ellátás nemzetgazdasági ágban a bruttó átlagkereset 236 500 forint volt. Ez az összeg 10,5%-kal emelkedett egy év alatt. Az alacsony, tarifális közfoglalkoztatási bérek hatását kiszűrve ez utóbbi területen átlagosan mintegy 67 ezer forinttal többet, 303 500 forintot kerestek a teljes munkaidőben alkalmazásban állók. (Az így számolt bruttó átlagkereset 5,4%-kal nőtt.)

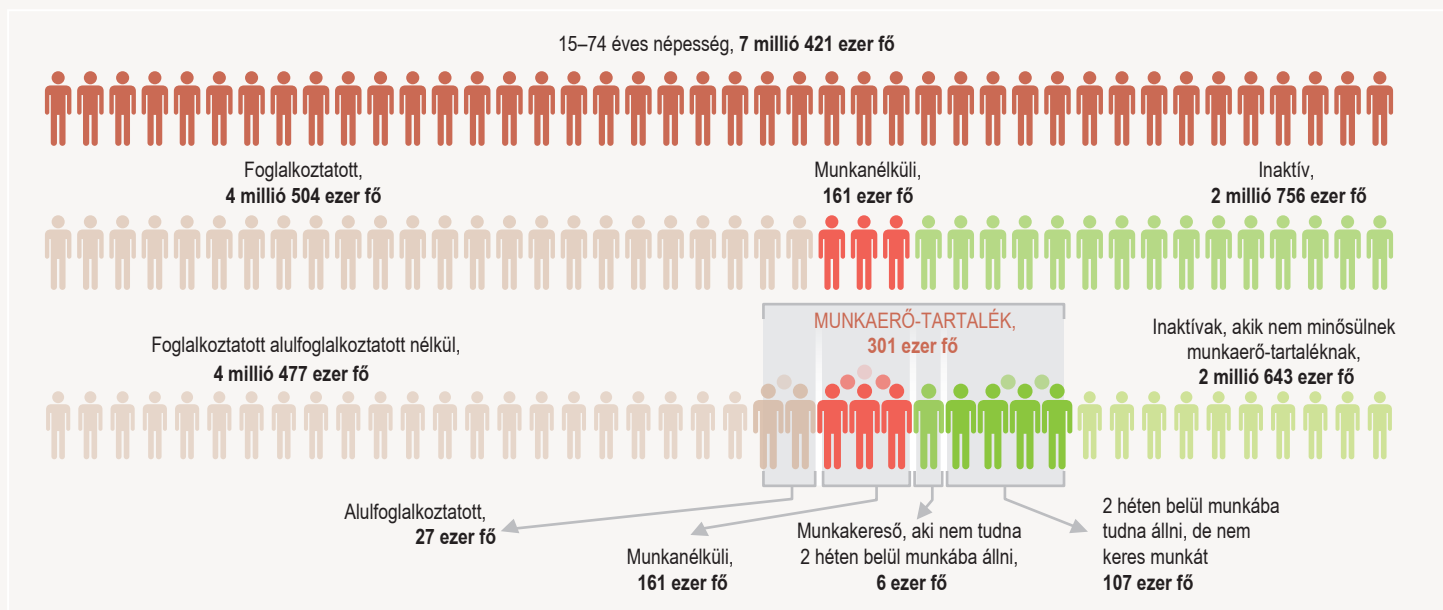
2019. I. félévében a férfiaknak átlagosan havi bruttó 68 ezer forinttal volt magasabb a keresete, mint a nők. A férfiak bruttó átlagkeresete 393 700, a nők 325 700 forintot tett ki. A férfiaknál az átlagosnál magasabb (11,3%-os), míg a nőknél ettől némileg elmaradó (9,6%-os) mértékben nőttek a bruttó bérek. A **nemek** közötti kereseti különbségekre több tényező együttesen hat: többek között a munkatapasztalat hossza, a legmagasabb befejezett iskolai végzettség, és hogy milyen ágazatban vagy foglalkozásban dolgozik.

A 20 év alattiak kereseti pozíciói a legrosszabbak, míg a 30–39 év közöttieké a legjobbak, ha 10 éves **korcsoportonként** vizsgáljuk az alkalmazásban állók béreit. Az előbbi korcsoportba tartozók bruttó átlagkeresete 2019. I. félévében 231 600 forint volt, ami 159 ezer forinttal maradt el a 30–39 évesektől (390 800 forintos). A 20 év alattiak bruttó átlagkeresete egy év alatt nominálisan 19,6%-kal nőtt, míg a 30–39 éveseké 10,9%-kal, vagyis mindkét korcsoport bérnövekedési üteme gyorsabb volt az átlagnál.

A szellemi foglalkozásúak átlagosan havi 202 ezer forinttal kerestek többet, mint a fizikaiak. A fizikai **állománycsoportba** tartozók bruttó átlagkeresete egy év alatt 12,7%-kal, 264 100 forintra, a szellemieké 8,7%-kal, 465 900 forintra nőtt.

9. ábra

A potenciális munkaerő-tartalék csoportjai a munkaerőpiachoz való kötődés szerint, 2019. I. félév

⁸ A belső létszámösszetétel változása egyértelműen számszerűsíthető. Az I. félévi 10,6%-os növekedésből 1,1 százalékpontnyi a közfoglalkoztatottak létszámának csökkenéséből adódott.

4. tábla

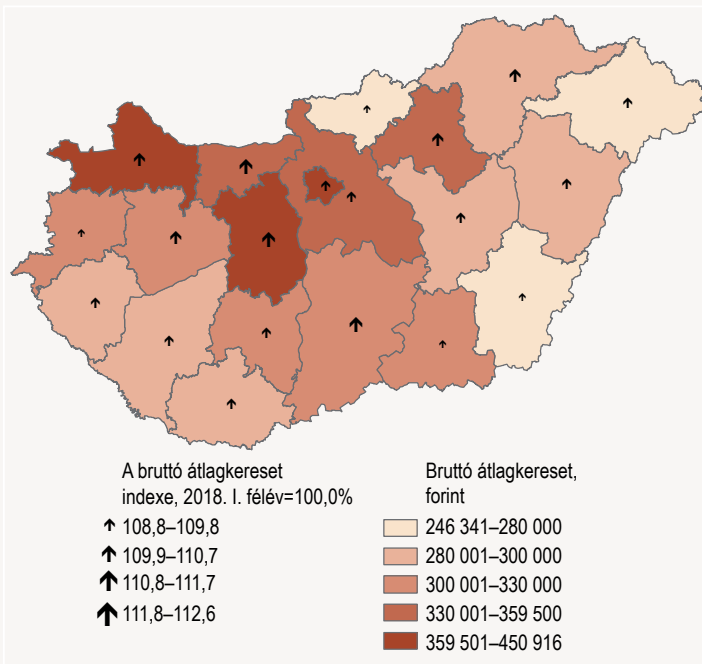
A teljes munkaidőben alkalmazásban állók bruttó átlagkeresete nemzetgazdasági áganként, 2019. I. félév

Nemzetgazdasági ág	Bruttó átlagkereset		Bruttó átlagkereset változása	
	közfoglalkoztatottakkal együtt	közfoglalkoztatottak nélkül	közfoglalkoztatottakkal együtt	közfoglalkoztatottak nélkül
	forint/fő/hónap		előző év azonos időszaka=100,0%	
Mezőgazdaság	277 587	283 508	113,8	111,8
Bányászat	412 350	412 350	114,1	114,1
Feldolgozóipar	383 761	383 779	112,5	112,5
Energiaipar	593 555	593 991	108,0	107,9
Ipar (víz- és hulladék-gazdálkodás nélkül)	391 021	391 047	112,2	112,2
Víz- és hulladék-gazdálkodás	328 515	333 872	111,6	110,8
Ipar összesen	387 462	387 857	112,2	112,1
Építőipar	274 753	277 134	111,7	111,6
Kereskedelem	338 172	338 178	112,5	112,4
Szállítás és raktározás	334 974	336 282	108,9	108,6
Vendéglátás	236 334	236 476	111,4	111,4
Információ és kommunikáció	624 725	624 725	111,0	111,0
Pénzügyi szolgáltatás	672 333	672 389	107,2	107,2
Ingatlanügyletek	304 028	309 109	107,3	106,5
Tudományos és műszaki tevékenység	500 493	501 475	112,4	112,3
Adminisztratív szolgáltatás	302 702	305 305	111,8	111,4
Közigazgatás	422 839	435 497	108,5	107,0
Oktatás	328 441	329 326	103,5	103,5
Egészségügyi szolgáltatás	236 482	303 486	110,5	105,4
Művészet és szabadidő	347 408	352 423	110,0	107,7
Egyéb szolgáltatás	298 033	303 409	119,5	110,4
Nemzetgazdaság összesen	359 464	369 930	110,6	109,5

2019 január–júniusában **foglalkozási főcsoportonként** vizsgálva a gazdasági, igazgatási, érdekképviselői vezetőknél, törvényhozóknál a bruttó havi átlagos bérelőnye meghaladta a félmillió forintot a szakképzettséget nem igénylő (egyszerű) foglalkozásúakhoz képest. A fizikai foglalkozásúak közül az ipari, építőipari foglalkozásúak bruttó átlagkeresete volt a legmagasabb. A szellemi állománycsoporton belül az irodai, ügyviteli (ügyfélkapcsolati) foglalkozásúak bruttó átlagkeresete volt a legalacsonyabb (315 200 forint).

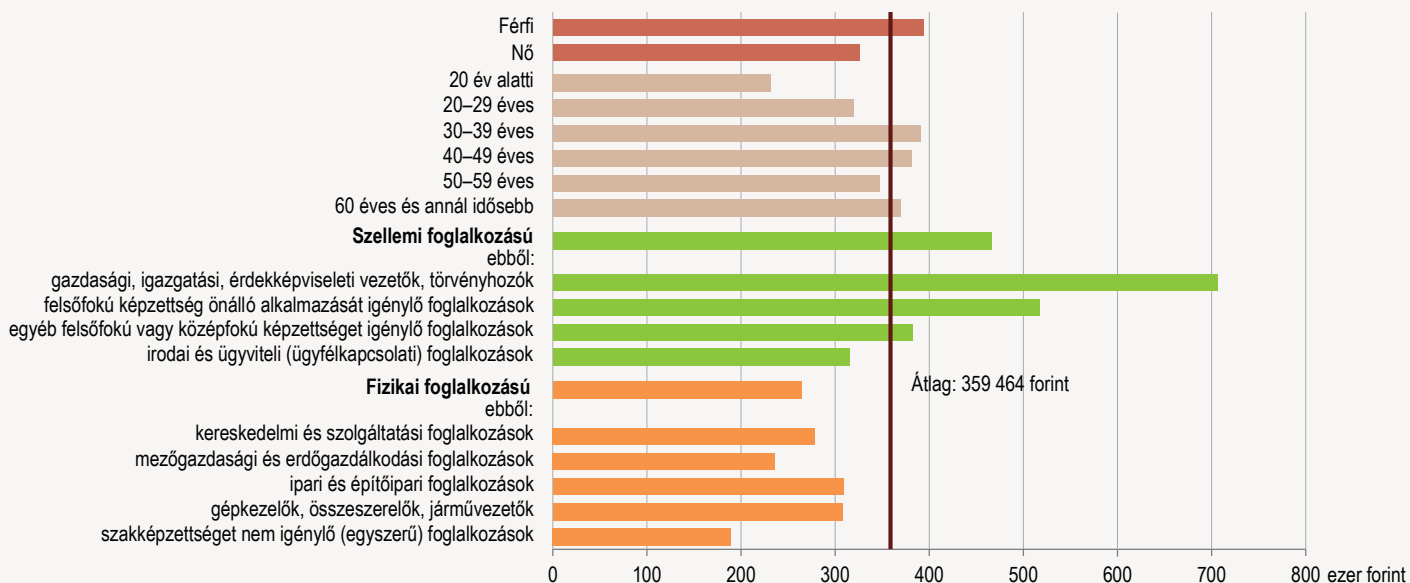
11. ábra

A teljes munkaidőben alkalmazásban állók bruttó átlagkeresete megyénként, 2019. I. félév

2019 I. félévében a teljes munkaidőben alkalmazásban állók közül a legtöbbet a fővárosi székhellyel rendelkező szervezeteknél dolgozók, a legkevésbé a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei szervezetek alkalmazottai kerestek (450 900, illetve 246 300 forint). Budapest kereseti előnye a többi

A teljes munkaidőben alkalmazásban állók bruttó átlagkeresete, 2019. I. félév

10. ábra

területhez képest is kiemelkedő. Ez az előny az alkalmazottak gazdasági ágankénti összetételével és a szellemi dolgozók magas arányával is összefüggött. A fővároson kívül Győr-Moson-Sopron és Fejér megyében haladta meg a teljes munkaidőben alkalmazásban állók bruttó átlagkeresete a nemzetgazdasági átlagot. Átlagkereset szempontjából a három legkedvezőtlenebb helyzetű terület Nógrád (270 800), Békés (260 200) és a már említett Szabolcs-Szatmár-Bereg megye volt. A rangsor végén található megyék esetén többnyire magas a közfoglalkoztatottak aránya. Mivel e csoport alacsony tarifális bérezésben részesül, így részarányuk kihat az érintett terület bérpozíciójára. Szabolcs-Szatmár-Bereg megye esetén a teljes munkaidőben alkalmazásban álló közfoglalkoztatottak aránya 17,6%-ot tett ki. Ez a megyék között a legmagasabb érték volt, de Nógrád és Békés megyében is jelentősen meghaladta az országos átlagot a közfoglalkoztatottak aránya.⁹ Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, közfoglalkoztatottak nélkül számolva 281 500 forint volt a bruttó átlagkereset, Békés és Nógrád megyében pedig 279 000, illetve 298 300 forint.

2019 I. félévében a rendszeres (prémium, jutalom, egyhavi különjuttatás nélkül számolt) bruttó átlagkereset 334 600 forint volt, 10,5%-kal több, mint egy évvel korábban.

5. tábla

A teljes és a rendszeres* bruttó átlagkereset alakulása, 2019. I. félév

Megnevezés	Teljes bruttó átlagkereset	Ebből: rendszeres
Forint/fő/hónap		
Nemzetgazdaság összesen	359 464	334 614
Ebből:		
versenyszféra	374 576	345 141
költségvetés	326 901	311 488
nonprofit	314 759	306 094
Előző év azonos időszaka=100,0%		
Nemzetgazdaság összesen	110,6	110,5
Ebből:		
versenyszféra	111,3	111,3
költségvetés	107,6	107,7
nonprofit	111,4	111,1

* A rendszeres kereset értéke becslésen alapul.

6,9%-kal emelkedett a reálkereset

2019-ben alapvetően változatlan maradt a béreket terhelő személyi jövedelemadó és a munkavállalókat terhelő egyéb levonások mértéke. A kedvezmények nélkül számított nettó kereset a bruttóval azonos ütemben, azaz 10,6%-kal nőtt 2019 január-júniusában az előző év azonos időszakához képest. Összege 239 000 forintot tett ki. A fogyasztói árak adott időszaki, 3,5%-os emelkedése mellett a keresetek reálértéke nemzetgazdasági szinten 6,9%-kal nőtt.

Az alkalmazásban állók különböző jogcímenek adó- és járulékkedvezményekre lehetnek jogosultak. (Ilyen kedvezmények például a családi adókedvezmény, az első házasság kedvezménye vagy egyes, meghatározott betegségekben szenvedő munkavállalóknak járó személyi kedvezmény, illetve a saját jogú nyugdíjas munkavállalók munkaviszonyára 2019-től érvényes járulékfizetési mentesség.) 2019 I. félévében a kedvezmények figyelembevételével számított nettó átlagkereset nemzetgazdasági szinten 246 400 forintot tett ki, 10,7%-kal többet, mint egy évvel korábban.

Az egyéb munkajövedelem aránya csökkent

2019 I. félévében a munkajövedelem átlagosan 374 600 forint volt. A kereseten felüli juttatások egy főre jutó összege havi átlagban meghaladta a 15 100 forintot. Így az egyéb munkajövedelem (például a cafeteriajuttatás) aránya 4,0%-ot tett ki. Mivel a munkajövedelem előző év azonos időszakához viszonyított növekedési üteme (10,1%) 0,5 százalékponttal elmaradt a bruttó keresetek növekedési ütemétől, így az egyéb munkajövedelem részaránya csökkent.

6. tábla

Az egy főre jutó munkajövedelem alakulása, 2019. I. félév

Megnevezés	Átlagos havi munkajövedelem	Ebből: átlagos havi egyéb munkajövedelem	Az egyéb munkajövedelem aránya a munkajövedelemből, %
forint/fő/hó			
Nemzetgazdaság összesen	374 612	15 148	4,0
Ebből:			
versenyszféra	390 003	15 428	4,0
költségvetés	342 071	15 170	4,4
nonprofit	325 388	10 630	3,3

A legtöbb nemzetgazdasági ágban megfigyelhető volt az arány mérséklődése és a munkajövedelmekre fordított kiadások bruttó keresetekenél lassúbb ütemű emelkedése, mivel jelentősen leszűkült a kedvező adózású vagy adómentesen adható béren kívüli juttatások köre.

⁹ A közfoglalkoztatottak aránya Nógrád megyében 12,8, Békés megyében 9,6%-ot tett ki. Az országos átlag 3,6% volt. Emellett Borsod-Abaúj-Zemplén megyében is magas az arány, 14,1%.

További adatok, információk (linkek):

[Táblák \(STADAT\)](#)

[Módszertan \(foglalkoztatás, munkanélküliség\)](#)

[Módszertan \(nyilvántartott álláskeresők módszertana\)](#)

[Módszertan \(intézményi munkaügyi adatgyűjtési rendszer módszertana\)](#)

[Adminisztratív munkanélküliségi adatok módszertana](#)

Elérhetőségek:

kommunikacio@ksh.hu

[Lépjön velünk kapcsolatba!](#)

Telefon: (+36-1) 345-6789

www.ksh.hu